

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Тернопільської** області щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2021 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в I кварталі 2021 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Тернопільської області у I кварталі 2021 року свідчать, що респонденти очікують збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців. Керівники стримано оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств. Прогнозується послаблення інфляційних та девальваційних процесів.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **збільшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні** вперше після I кварталу 2020 року: баланс відповідей – 10.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 30.0%) (графік 1), у цілому по Україні – 5.6%;
- **зростання цін на товари та послуги нижчими темпами**: 60% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 7.5% (у попередньому кварталі – 50.0%), у цілому по Україні – 49.3%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають курс гривні до іноземних валют та витрати на виробництво (графік 2);
- **уповільнення девальзації національної валюти**: знецінення гривні відносно долара США очікують 70.0% респондентів (у попередньому кварталі – 80.0%), у цілому по Україні – 74.4%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств** на поточному рівні: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 11.1%). У цілому по Україні очікується поліпшення фінансово-економічного стану – 12.7% (таблиця);
- **уповільнення зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції**: баланс відповідей – 10.0% (у IV кварталі 2020 року – 20.0%) (таблиця). Обсяги реалізації на зовнішньому ринку залишаться без змін: другий квартал поспіль баланс відповідей – 0.0%. У цілому по Україні очікується зростання обсягів реалізації: баланси відповідей – 18.0% та 14.9% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – «мінус» 25.0% та «мінус» 10.0% відповідно (у попередньому кварталі – 22.2% та 10.0% відповідно). У цілому по Україні очікується зростання інвестиційних видатків – 1.4% та 11.7% відповідно;
- **збільшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – 10.0% (як і в попередньому кварталі) (графік 4). У цілому по Україні керівники підприємств прогнозують зменшення кількості працівників: баланс відповідей – «мінус» 1.9%;
- **уповільнення зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства**: баланси відповідей – 60.0% і 20.0% відповідно (у попередньому кварталі – 90.0% і 40.0% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливатиме вартість трудових ресурсів та курс гривні до іноземних валют. Респонденти відмітили відчутне посилення впливу конкуренції з боку вітчизняних виробників (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника** нижчими темпами: баланси відповідей – 44.4% та 55.6% відповідно (у IV кварталі 2020 року – 88.9% та 60.0%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії, брак обігових коштів та обмеженість виробничих потужностей (вплив чинника значно посилюється) (графік 5).

Керівники підприємств і надалі очікують зростання потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Половина опитаних підприємств планують брати банківські кредити, 80.0% із них надають перевагу національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, уперше за п'ять останніх кварталів, стали жорсткішими (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, складну процедуру оформлення документів та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (графік 10).

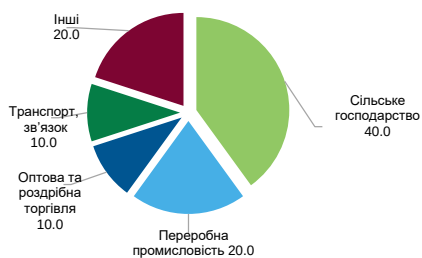
Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.5%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

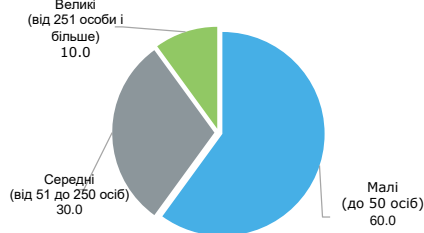
- **поточний фінансово-економічний стан добрий**: баланс відповідей – 30.0% (у попередньому кварталі – 10.0%). У цілому по Україні фінансово-економічний стан підприємств респонденти оцінюють як поганий: баланс відповідей – «мінус» 0.7%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва є нижчий, ніж нормальний**: баланс відповідей – «мінус» 37.5% (у попередньому кварталі – «мінус» 28.6%);
- **ресурси вільних виробничих потужностей зменшилися**. Підприємства області неспроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів: баланс відповідей – «мінус» 11.1% (у IV кварталі 2020 року – 12.5%).

Паспорт вибірки^{1,2}

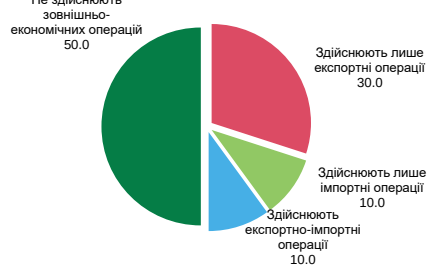
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

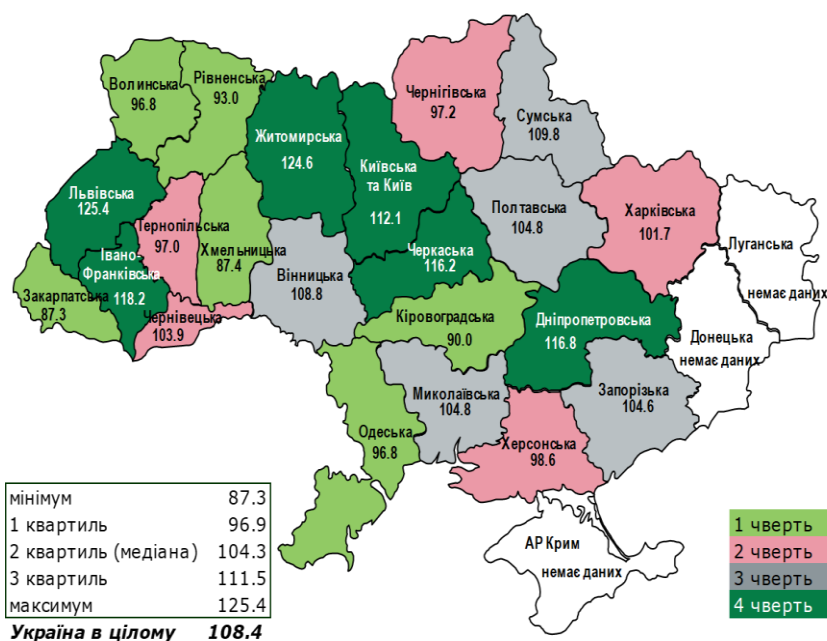

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 03–26 лютого 2021 року;
- опитано всього 10 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

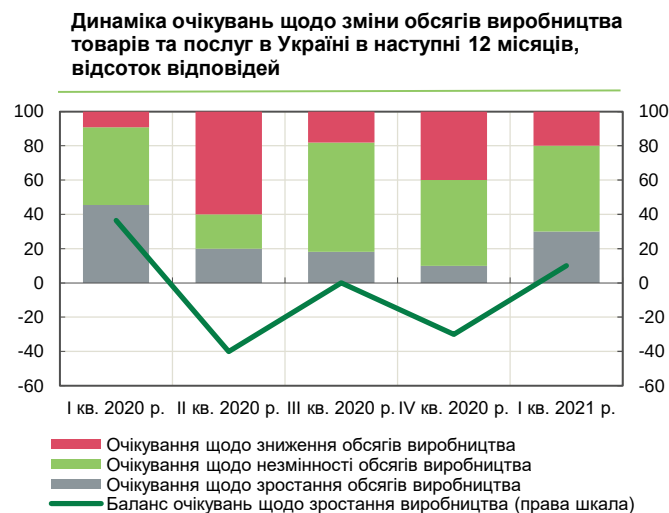
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.	III кв. 2020 р.	IV кв. 2020 р.	I кв. 2021 р.
фінансово-економічного стану	45.5	0.0	36.4	11.1	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	54.5	10.0	30.0	20.0	10.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	40.0	-11.1	10.0	22.2	-25.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	45.5	0.0	20.0	10.0	-10.0
кількості працівників	9.1	-10.0	0.0	10.0	10.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

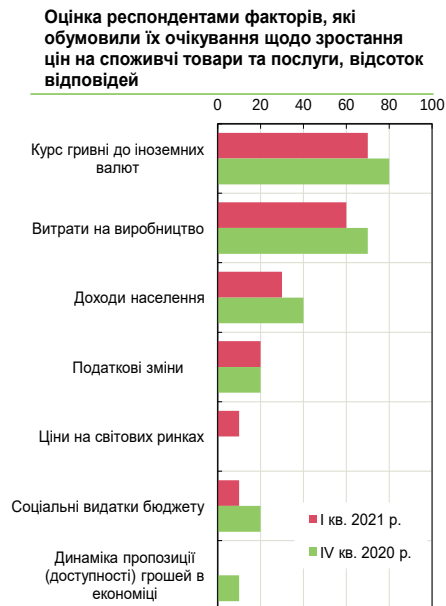
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

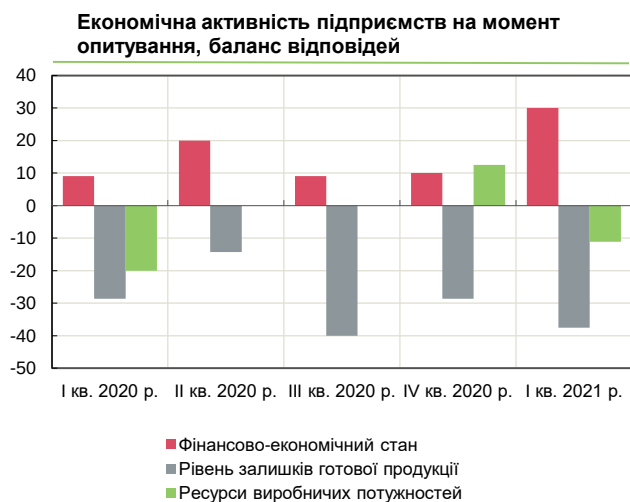
Графік 1

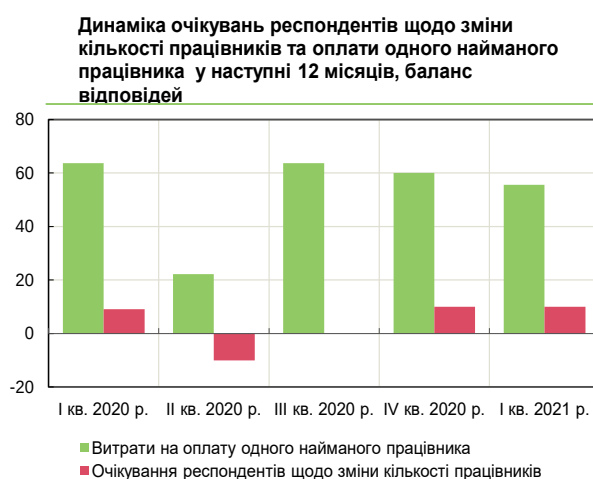
Графік 2

Графік 3

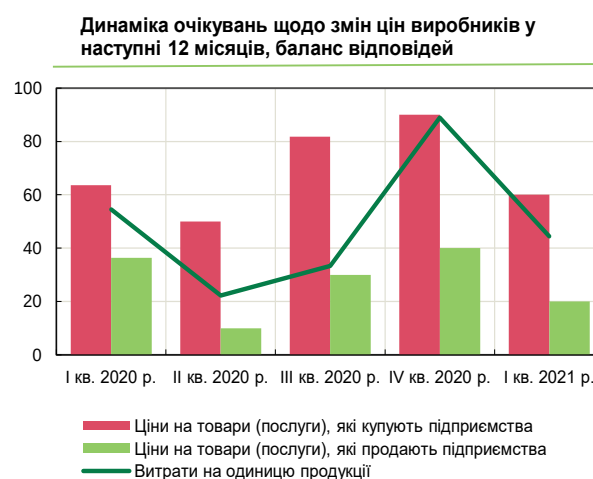
Графік 4

Графік 5

Графік 6

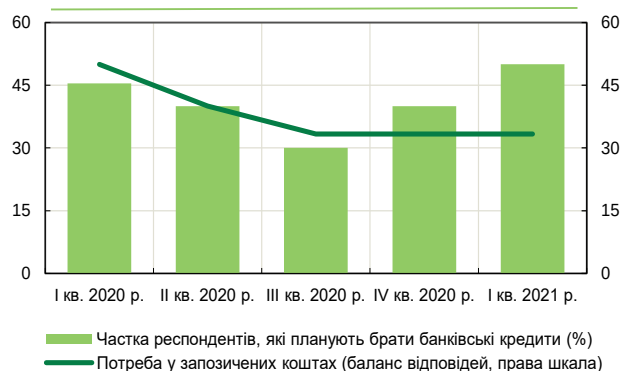
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

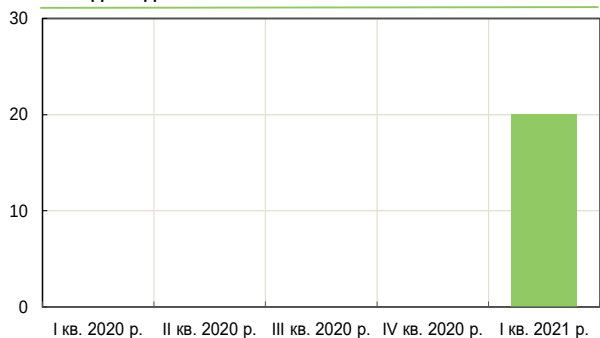
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

